

Kolumna visokog predstavnika: Nije dovoljno učinjeno tokom 22 godine mira

Ove sedmice se navršavaju dvadeset i dvije godine kako su strane koje su vodile pregovore u Daytonu postigle dogovor o okončanju rata u Bosni i Hercegovini. Mirovni sporazum je potpisan u Parizu mjesec dana kasnije.

Često se spominju manjkavosti rješenja postignutih u Daytonu, a ponekad se to čini s razlogom. Međutim, želio bih naglasiti dvije stvari zbog kojih je Dayton bio i ostao značajan.

Prva i najvažnija stvar koju treba imati na umu je da je Dayton održao mir.

To nikada ne smijemo zaboraviti, imajući u vidu sve sukobe koji se trenutno vode širom svijeta.

Druga stvar koju treba naglasiti je da je tokom prvih deset godina od njegovog potpisivanja i implementacije postignut napredak u obnovi i izgradnji zemlje i njenih institucija i u reintegraciji njenih građana.

A ako se to već jednom desilo, može se desiti opet.

U to vrijeme sam ovdje bio ambasador i sjećam se brzine i upornosti kojom je završen veliki dio posla i kako su postignuti mnogi korisni rezultati. Uspostavljena je Centralna banka zajedno sa stabilnom monetom; Bosna i Hercegovina je uvela najefikasniji sistem indirektnog oporezivanja u Evropi; uspostavljene su zajedničke oružane snage i druge ključne institucije i agencije; izvršena je reforma policije i pravosuđa, uvedene su nove registarske tablice i jedinstvene putne isprave. To su samo neki primjeri.

No, kao što svi znamo, baš kada su ove krupne promjene počele donositi pozitivne rezultate – Bosna i Hercegovina je u jednom trenutku bila najbrže rastuća ekonomija u jugoistočnoj Evropi – došlo je do zastoja u postizanju napretka.

To se nije desilo zato što je međunarodna zajednica prestala pružati političku ili ekonomsku pomoć. Evropska unija, na primjer, i dalje nudi desetine miliona evra svake godine kako bi pomogla projekte u raznim oblastima, od razvoja infrastrukture do rukovođenja sektorom veterinarstva.

Još važnije: Evropska unija sada Bosni i Hercegovini nudi šansu da se zvanično i odlučno približi EU, što će osigurati značajne prednosti u smislu ekonomskog prosperiteta i političke stabilnosti.

Činjenica je da je napredak zaustavljen jer su politički lideri izgubili volju i ambiciju da ovu zemlju transformiraju u prosperitetno demokratsko društvo.

Žalosna činjenica je da 22 godine nakon Daytonu neki političari neodgovorno pričaju o mogućem otcjepljenju dijela teritorije BiH. Nekoliko drugih spominje rat, iako samo hipotetički. Takva retorika bi jednostavno trebala ostati u prošlosti i ne koristiti se u sadašnjosti.

Takođe je nevjerovatno da, umjesto da zajednički rade za dobrobit svih građana i budućih generacija Bosne i Hercegovine, imamo jedan dio političkog establišmenta u BiH usmjerenog na blokiranje rada institucija.

Vladavina prava je temelj svakog uspješnog, demokratskog društva. Bez vladavine prava, navedena poboljšanja jednostavno nisu moguća. Zato je od ključne važnosti da izabrane vlasti poduzmu konkretne mjere da ojačaju vladavinu prava i krenu u odlučnu borbu protiv korupcije.

Političari trebaju prestati potkopavati rad pravosudnih institucija i uzdržati od pokušaja da ih kontroliraju. Umjesto toga, treba da jačaju te institucije i da poštuju njihove odluke. Zvaničnici u tim institucijama treba da rade nezavisno i profesionalno, u skladu sa najvišim standardima.

Divim se običnim građanima Bosne i Hercegovine. Kada vidim njihove talente, njihov nesalomljivi duh, čvrsto sam uvjeren da oni zaslužuju bolje: bolje plate i penzije, bolje osnovne i srednje škole i univerzitete, bolje zdravstvene i druge usluge. Ukratko, zaslužuju bolju i realističniju perspektivu.

To i više od toga je moguće postići kada politički lideri traže načine da postignu kompromise i da institucije rade efikasnije.

U suprotnom slučaju, kada blokiraju ili ugrožavaju rad parlamenta i sudova, kada krše Mirovni sporazum i nude lažna obećanja o otcjepljenju, koja se nikada neće ostvariti... kada se bave time umjesto da upravljaju, onda ni država ni njeni stanovnici – Srbi, Hrvati, Bošnjaci, građani i Ostali – ne mogu dostići svoj puni potencijal.

Godina 2018. je izborna u Bosni i Hercegovini i vidi se da su neke političke stranke već počele donositi odluke imajući u vidu izbore. Druge političke stranke već sada izbjegavaju da preuzimaju ikakvu političku odgovornost. Godinu dana prije izbora, takvo ponašanje je, blago rečeno, neprikladno. Ima itekako dovoljno vremena za kampanju, ali vrijeme za prijeko potrebne reforme ističe. Nije vrijeme da se obustave ili zaustave reforme nego je sada najbolje vrijeme da se reforme ubrzaju.